

*Załącznik do Uchwały Nr LXXXIV/556/2024 Rady Miejskiej w Ćmielowie
z dnia 25 marca 2024 roku*

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE ĆMIELÓW
NA LATA 2024- 2030**

Ćmielów 2024 r.

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Przemoc domowa – aspekty prawne i podstawy teoretyczne.....	4
2.1.	Pojęcie przemocy domowej.....	4
2.2.	Rodzaje przemocy i cykle przemocy domowej.....	6
2.3.	Mechanizmy i stereotypy przemocy domowej.....	8
2.4.	Skutki przemocy.....	11
III.	Diagnoza przemocy domowej.....	13
IV.	Instytucje działające na terenie gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.....	19
V.	Założenia Programu.....	21
VI.	Odbiorcy Programu.....	22
VII.	Cel główny, cele szczegółowe, kierunki działań, rezultaty i wskaźniki.....	23
VIII.	Przewidywane efekty realizacji Programu.....	30
IX.	Źródła finansowania Programu.....	30
X.	Monitoring i ewaluacja.....	30
XI.	Spis wykresów.....	31

I. WSTĘP

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ćmielów na lata 2024 - 2030 zwany dalej „Programem”, jest zgodny z zapisem ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej art. 6 ust. 3 pkt. 1, który nakłada na gminy obowiązek „opracowania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej”.

Przemoc domowa jest niewątpliwie najgorszym rodzajem przemocy, ponieważ sprawcą jest najbliższa osoba - członek rodziny, a naturalnym środowiskiem życia człowieka jest właśnie rodzina. To w niej człowiek rodzi się, wychowuje, dojrzewa, w niej kształtuje własną osobowość. Nie zawsze jednak to środowisko spełnia należycie swoje podstawowe funkcje. Nie dla wszystkich dom rodzinny jest azylem, w którym panuje miłość, ciepło, bezpieczeństwo i wzajemne zaufanie. Środowisko rodzinne ma znaczący wpływ na funkcjonowanie członków rodziny w tej grupie społecznej i społeczeństwie. Pozwala ono na pełny rozwój i wykorzystanie potencjału współtworzących je osób. Pomimo, że przemoc domową ciężko jest zdiagnozować, to zdaniem specjalistów jest ona jednym z ważniejszych problemów, który powoduje poważne konsekwencje, zdrowotne dla funkcjonowania rodzin, jak i dla polityki społecznej państwa. Dlatego też zjawisko przemocy wymaga podjęcia działań o szerokim zakresie, które będą kompleksowo i długofalowo wspierać rodziny, w których ono występuje, a także będą zapobiegać powstawaniu i rozszerzeniu się dalszych form przemocy wobec najbliższych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, realizację programów oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową, a także upowszechnienie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc domową.

II. PRZEMOC DOMOWA – ASPEKTY PRAWNE I PODSTAWY TEORETYCZNE

Przemoc domowa jest przestępstwem. Kodeks karny przewiduje karę za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, małoletnią, nieporadną, zależną. Regulacje prawne dotyczące przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar zapisane są również w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.), która zakazuje np.: stosowanie kar cielesnych. Problemy dotyczące przemocy domowej ujęte są w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021r. poz. 1249, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 2151)
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie Procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020r. poz. 1359, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2022r. poz. 1138, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022r. poz. 1375, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2023r. 171, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r. poz. 901, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022r. poz. 2230, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r. poz. 40, z późn. zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939)

2.1. Pojęcie przemocy domowej

Przemoc domowa oznacza jednorazowe albo powtarzające się, umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające

prawa lub dobra osobiste osoby doznających przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Przemoc domowa to zjawisko społeczne zachodzące, gdy członek rodziny, mąż, żona lub inna osoba wspólnie zamieszkująca lub gospodarująca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie drugiego partnera, dzieci, rodziców, dziadków, teściów itp., używając przewagi fizycznej, gróźb, szantażu, w celu zranienia moralnie lub fizycznie.

Specyfikacja zjawiska przemocy domowej, polega na tym, że można ją identyfikować poprzez stwierdzenie zaistnienia następujących warunków:

1. Intencjonalności działania lub jego zaniechania przez sprawcę.

Dążenie do uzyskania pełnej kontroli, władzy nad osobą doznającą przemocy, do wymuszenia na niej bezwzględności posłuszeństwa, przekonanie sprawcy o słuszności postępowania i przypisywanie sobie wyłącznie prawa do podejmowania decyzji w sprawach dotyczących członków rodziny. Zachowania przemocowe służą w uzyskaniu różnych rzeczy np. posłuszeństwa: ktoś sądzi, że wie, co jest dobre dla drugiej osoby, lub daje sobie prawo do decydowania w jej imieniu. Jest przy tym święcie przekonany, że ta druga osoba powinna mu się bezwzględnie podporządkować i zaspokoić jego jedynie słuszne życzenia. Nie ważne jest tu stanowisko drugiej osoby, jej zdanie, chęci i potrzeby.

2. Dysproporcja siły.

W tej wyraźnej przewadze jednej osoby nad drugą, nie chodzi jedynie o różnicę sił fizycznych, ale także z przewagą związaną z pozycją społeczną, odpornością psychiczną, statusem materialnym itp. ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy.

3. Naruszanie godności i praw.

Sprawca przemocy narusza godność ofiary, poniża ją, ośmiesza, wykorzystuje przewagę siły oraz pozbawia ją wszelkich praw (np. do kontaktów z rodziną, godziwych warunków życia,

nietykalności osobistej, szacunku lub jedna osoba daje sobie prawo, by drugą uderzyć, obrazić, skrytykować, zabrać coś, nie dać, ukarać). Nie liczy się z jej potrzebami, życzeniami, protestami, uczuciami. Traktuje daną osobę jak przedmiot - pozbawiony praw.

4. Spowodowanie cierpienia i bólu.

Osoba, wobec której stosowana jest przemoc doznaje cierpienia oraz szkód fizycznych i psychicznych. Szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe lub odroczone w czasie.

Jeżeli wszystkie wyżej wymienione warunki zostaną spełnione, możemy mówić, że ktoś stosuje przemoc wobec drugiej osoby: sprawca działa z intencją wobec ofiary, która jest od niego słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.

2.2. Rodzaje przemocy i cykle przemocy domowej.

W literaturze wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna - nazywana również gorącą, to każde agresywne zachowanie polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień (m. in.: popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia).

Objawy: siniaki, ślady po uderzeniach, oparzenia różnych części ciała, opuchlizna, złamania, lęk przed rozbieraniem się, dotykiem drugiej osoby, nieadekwatny strój do pory roku, nadmierna apatia lub agresja.

2. Przemoc psychiczna - nazywana również zimną, to umyślne agresywne działanie, wykorzystujące nie tyle siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie u ofiary pozytywnego obrazu własnej osoby, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Zachowania sprawcy mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból lub cierpienie (m. in.: wyśmiewanie, poniżanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczenie kontaktów z innymi osobami).

Objawy: zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego), moczenie i zanieczyszczanie się (u dzieci), bóle mięśni, zaburzenia snu, brak pewności siebie, niska samoocena, depresja, fobie i lęki, kłopoty z kontrolą emocji, nieufność do innych, problemy w pracy i w szkole, zachowania agresywne.

3. Przemoc ekonomiczna - przejawia się w uniemożliwieniu dostępu do rodzinnych środków finansowych, prowadząc do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy (np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy, zaciąganie pożyczek bez wiedzy ofiary, odmawianie spłaty wspólnych długów czy przekupywanie dzieci). Jest przemocą w postaci zaniedbywania obowiązków rodzicielskich i wzajemnych w rodzinie.

Objawy: brak możliwości zaspokojenia własnych podstawowych potrzeb.

4. Przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych przez ofiarę praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (np. sprawca stosuje przemoc, grozi użyciem przemocy, żeby zmusić ofiarę do stosunku).

Objawy: ciąża, choroby weneryczne, wirus HIV, infekcje dróg moczowo - płciowych, urazy pochwy, odbytu, przerwa błony dziewiczej, krwawienie z narządów rodnych.

5. Cyberprzemoc - to zachowanie, które przy użyciu nowych technologii komunikacyjnych i informatycznych (komunikatorów, czatów, stron internetowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów), ma na celu skrzywdzenie danej osoby bądź grupy. Przykłady cyberprzemocy: wysyłanie wulgarnych e-maili i SMS-ów; klótnie internetowe (flame war); publikowanie i rozsyłanie ośmieszających informacji, zdjęć i filmów; podszywanie się pod inną osobę; obraźliwe komentowanie wpisów na blogu.

Objawy: poczucie zagrożenia, bezradność, poniżenie.

6. Zaniedbanie - stan ciągłego niezaspokajania podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych. Może dotyczyć osób starszych i niepełnosprawnych.

Objawy: częsta absencja w szkole, wagarowanie, brak przyborów szkolnych, niedożywienie.

Wszystkie formy przemocy mogą wzajemnie się uzupełniać i przenikać.

Cykle przemocy domowej nie są zdarzeniem jednorazowym. W cyklach przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy:

- faza narastającego napięcia - początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- faza ostrej przemocy - następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc, czy złożyć skargę.
- faza miodowego miesiąca - to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego oczekują. I nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli, z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. Problem z fazą miodowego miesiąca polega na tym, że jak każdy miodowy miesiąc nie trwa długo. To pułapka, która zatrzymuje ofiary w cyklu przemocy.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy „miodowego miesiąca”, a wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i ostrej przemocy. To co kiedyś było w fazie „miodowego miesiąca”, przyjemności przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

2.3. Mechanizmy i stereotypy przemocy domowej

Ludzie oczekują od osób doznających przemocy naturalnych reakcji samoobronnych, że nie pozwolą się tak traktować, że obronią się i postawią „tame” przemocy. Tak zachowałaby się osoba posiadająca moc sprawczą, osoba, która ma zachowaną psychologiczną możliwość obrony. Jednak sytuacja przemocy domowej nie jest normalną sytuacją. To sytuacja chronicznego stresu, napięcia, cierpienia, lęku, bezradności, poczucia braku wpływu na własne życie. Specyfika przemocy polega właśnie na tym, że ofiara

przemocy utraciła swoją moc sprawczą i wewnętrzną siłę. Sprawca przemocy swoją ofiarę psychicznie, emocjonalnie obezwładnia.

Zastanawiamy się często, dlaczego ofiary przemocy domowej pozostają w krzywdzących związkach przez wiele lat i nie potrafią się z nich uwolnić. Dlaczego tak się dzieje, że ofiary uważają, że nie ma wyjścia z sytuacji, w której się znajdują i trudniej im się bronić przed przemocą, wyjaśniają m.in. mechanizmy przemocy:

- **Syndrom wyuczonej bezradności.**

To bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. (...) Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni to jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

- **Zjawisko prania mózgu.**

Mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby członkowie rodziny funkcjonowali zgodnie z życzeniem osoby, która stosuje przemoc. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się osobie stosującej przemoc domową. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

- **Zespół stresu pourazowego PTSD (post traumatic stress disorder).**

Zaburzenia lękowe PTSD występują u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń, np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Nasilenie PTSD zależy od intensywności i czasu trwania traumy. Ponadto objawy PTSD są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami PTSD są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złości, czujność, natręcywe wspomnienia, koszmary senne.

- **Proces wiktylizacji**

Każdy „wchodząc” w związek z drugą osobą ma pewne wyobrażenia na temat swojego przyszłego życia, swojego małżeństwa, swojej rodziny. Akt przemocy burzy te wyobrażenia i wizję świata, partnera, siebie. Specjaliści nazywają to mianem burzenia utrwalonych przekonań. Osoba doznająca przemocy domowej czuje rozpacz i ma poczucie krzywdy, często na tym etapie zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie przedstawicieli instytucji i służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem osoby doznającej przemocy nazywamy wtórnym zranieniem.

- **Syndrom sztokholmski**

Takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. U osób przetrzymywanych przez terrorystów, a następnie uwolnionych przez policję pojawiły się reakcje, które większość obserwatorów uznała za irracjonalne. Otóż niedawni zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców, zamiast żądać sprawiedliwości, czy nawet odwetu (co w tej sytuacji byłoby bardziej zrozumiałe). Jedna z ofiar tak związała się z terrorystą, iż zawarła z nim związek małżeński. W tej sytuacji można mówić o „patologicznej wdzięczności” za to, co zamachowiec mógł 10 zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Mógł zabić, a tego nie zrobił. Był panem ich życia i śmierci i darował im to życie, więc tylko dzięki niemu żyją. Podobny mechanizm obronny pojawia się u osób doznających przemocy domowej. Są one wdzięczne za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwile spokoju i namiastkę uczucia ze strony krzywdzącego je partnera, a czasem nawet za to, że żyją.

- **Mechanizm „psychologicznej pułapki”**

Wiele osób odczuwa zdziwienie, kiedy dowiaduje się, że osoba doznająca przemocy domowej tkwi w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i w którym nie respektuje się jej praw. Tymczasem osoba doznająca przemocy domowej żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej ze związku zrezygnować.

Wiele społeczeństw czy środowisk nie reaguje na problem przemocy domowej, wyrażając tym samym przyzwolenie na jej istnienie. Jest to wynikiem funkcjonujących w świadomości społecznej stereotypów i przekonań, które głęboko zapuszczają swoje korzenie i fałszują rzeczywistość. Z punktu widzenia problemu przemocy domowej za najgroźniejsze uważa się stereotypy:

1. Usprawiedliwiające przemoc - np. „osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie”, „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, „jak się ciebie nie będą bać, to się z ciebie będą śmiać”, „przemoc jest wtedy, gdy są ślady na ciele”, „przyczyną przemocy domowej jest alkohol”, „przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”, „to był jednorazowy incydent, który nigdy się nie powtórzy”.

2. Przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary - np.: „sama sobie winna”, „jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył”, „widziały gały co brały”, „ofiary przemocy domowej akceptują przemoc”, „gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”, „gdyby chciała naprawdę coś zmienić, to już dawno by to zrobiła”.

3. Przekonania izolujące ofiary - np.: „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „przemoc domowa to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”, „nie ujawnia się tajemnic rodzinnych”, „nie pierze się rodzinnych brudów publicznie”, „nie można zmienić swojego przeznaczenia”.

2.4. Skutki przemocy

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

Skutki indywidualne przemocy

Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu lub/i depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być także: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność. W przypadku dzieci i

młodzieży - ofiar przemocy - skutkiem mogą być również konflikty z prawem, przejawianie zachowania agresywnego, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym. Konsekwencje przemocy ujawniają się często również po długim czasie. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (ucieczki z domu, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, wysoki poziom agresji oraz nadużywanie alkoholu i narkotyków). Skutki przemocy dotyczą również sprawców przemocy, którzy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony, mogą doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

Společne skutki przemocy

Przemoc domowa dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Zostaje zniszczony cały system rodzinny. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Istnieje duże ryzyko powielania przez najmłodszych zachowania przemocowego w dorosłym życiu. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi - zarówno rówieśników jak i dorosłych. W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy domowej rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy domowej, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli małżonka, rodzica. Krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia. Brak właściwej reakcji na przemoc potęguje ją i utrwała niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Skutki ekonomiczne przemocy

Przemoc domowa niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy domowej między innymi: policja, służba zdrowia, pomoc społeczna, ale też i pracodawcy, szkoły itp.

III. DIAGNOZA PRZEMOCY DOMOWEJ

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań konieczne jest zdiagnozowanie i stałe monitorowanie rzeczywistego rozmiaru zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Ćmielów.

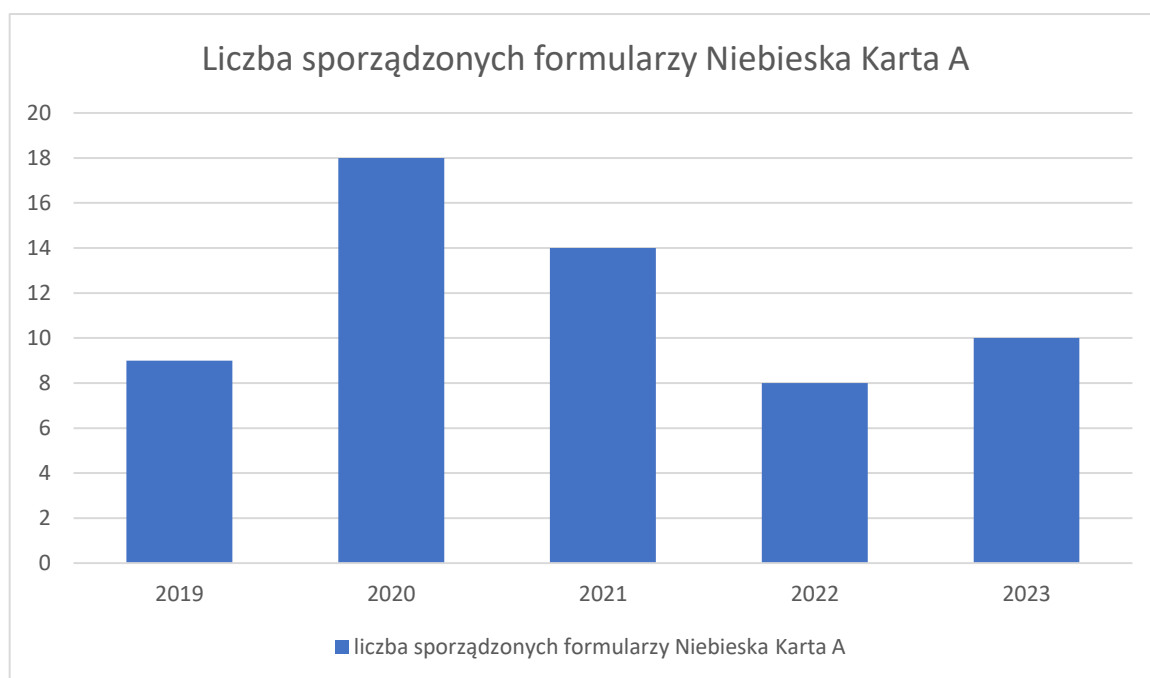
Ze względu na specyfikę zjawiska oszacowanie skali problemu nie jest zadaniem łatwym. Trudno jednoznacznie określić liczbę osób doświadczających przemocy, które w wielu przypadkach nie ujawniają problemu, a co za tym idzie nie składają zawiadomienia o przestępstwie. Dzieje się tak z różnych powodów m.in. z obawy przed sprawcą, brakiem wiary w możliwość skutecznego działania wymiaru sprawiedliwości, chęci zapomnienia o doznanej krzywdzie, a także chęci ochrony sprawców, z poczucia wstydu i obawy przed wykluczeniem społecznym. Przedstawione czynniki powstrzymujące przed składaniem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy domowej, odgrywają szczególną rolę w obliczu czynów popełnianych przez osoby bliskie i znajome. Z tego też względu można przypuszczać, że znaczna liczba przypadków przemocy domowej pozostaje nieujawniona.

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Ćmielów została przeprowadzona na podstawie danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie został powołany w maju 2011 roku. Od początku powołania Zespół Interdyscyplinarny gromadzi dane statystyczne dotyczące ujawnionych przypadków stosowania przemocy domowej w oparciu o prowadzoną procedurę „Niebieska Karta”.

Wypełnienie przez uprawnione do tego podmioty formularza „Niebieska Karta – A” wszczyna działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” ulegała zmianom. Najmniej „Niebieskich Kart” wpłynęło do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w 2022 roku. Dane te przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart - A” w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie

Zgodnie z § 2 pkt. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta – A” wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli następujących podmiotów:

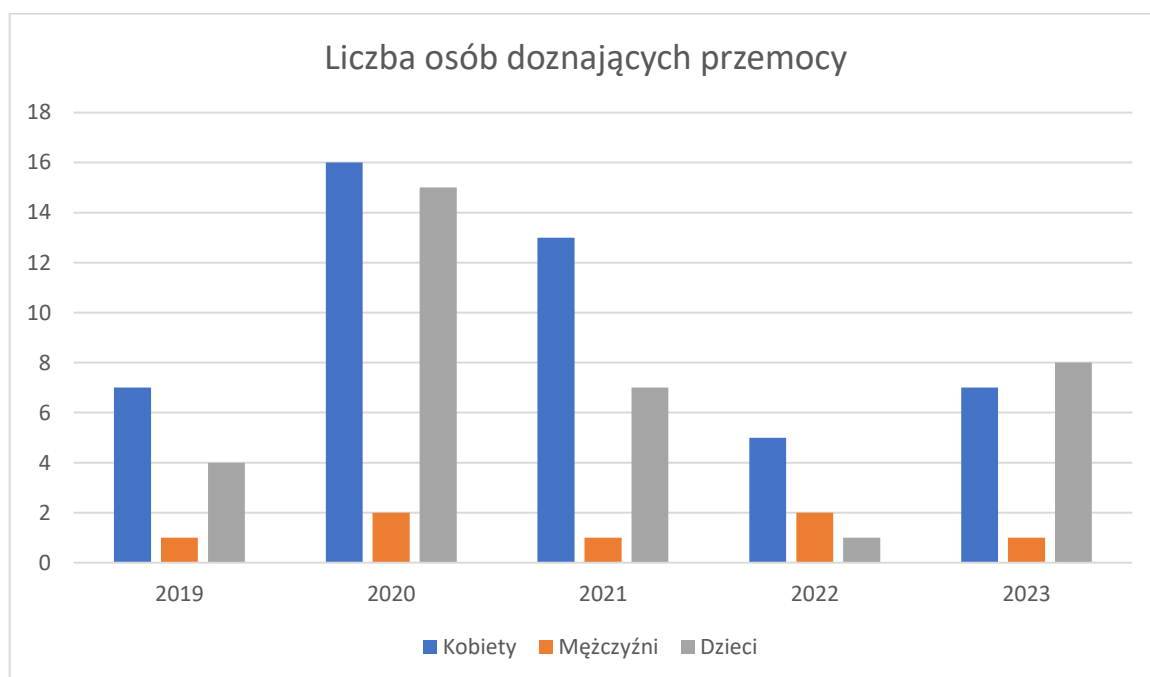
- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- policji
- oświaty
- ochrony zdrowia

Analiza danych gminy wykazała, iż przeważająca ilość formularzy „Niebieska Karta – A” sporządzana jest przez funkcjonariuszy Policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych.

Do pracy z każdą rodziną dotkniętą różnymi formami przemocy Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, w skład której wchodzi w pierwszej kolejności pracownik socjalny z tut. Ośrodka Pomocy Społecznej oraz funkcjonariusz Policji z tut. Komisariatu Policji. Osoby te rozpoczynają pracę z rodziną dotkniętą przemocą domową.

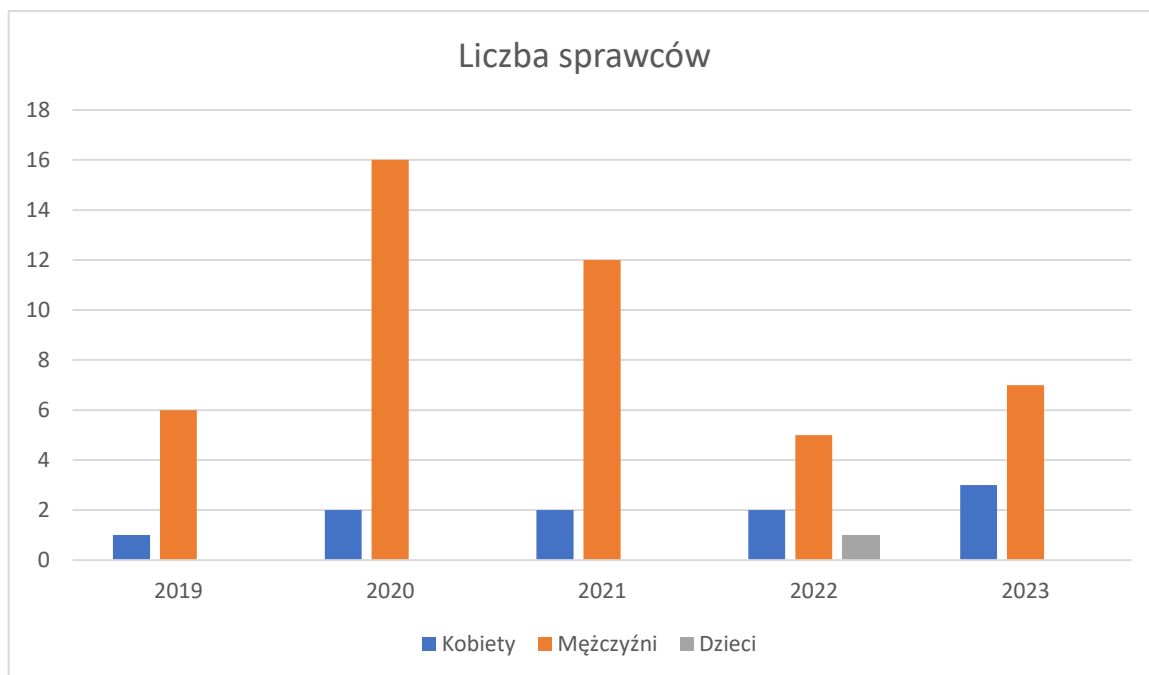
Dane dotyczące liczby rodzin objętych pomocą w ramach procedury „Niebieska Karta” w zestawieniu z liczbą posiedzeń grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych) wskazują, iż rok 2020 r. cechuje się stosunkowo niewielką liczbą odbytych posiedzeń grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych). Powodem tego są wprowadzone w całym kraju obostrzenia związane z epidemią COVID-19. Zaznaczyć należy, że rodziny z problemem przemocy nie zostały pozbawione należnego im wsparcia. Pracownicy socjalni oraz funkcjonariusze Policji na bieżąco monitorowali sytuację w rodzinach, kontaktowali się z osobami pokrzywdzonymi, a w razie potrzeby inicjowali dalsze działania. Ważnym jest fakt, że w okresie największych obostrzeń, tj. od marca do maja 2020 r. na terenie gminy odnotowano wzrost liczby wszczynanych procedur „Niebieska Karta” w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego.

Wykres 2. Liczba osób doznających przemocy w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie

Wykres 3. Liczba osób stosujących przemoc w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie

Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie wynika, że do przemocy najczęściej dochodzi pomiędzy małżonkami oraz partnerami w związkach nieformalnych.

Można się zastanowić czy jest to rzeczywiście spadek samych przypadków przemocy wobec dzieci, czy też rzadziej dochodzi do ich ujawniania. Wydaje się, że jako społeczeństwo jesteśmy coraz bardziej wrażliwi na krzywdę dzieci i częściej jesteśmy skłonni reagować w takich sytuacjach, jednak nadal jest to kwestia świadomości danej społeczności. Najczęściej procedury „Niebieska Karta” wobec dzieci są wszczynane z inicjatywy pracowników socjalnych czy asystentów rodziny, ale zdarzają się sytuacje, że o krzywdzonych dzieciach informują pracowników służb świadkowie np. sąsiedzi.

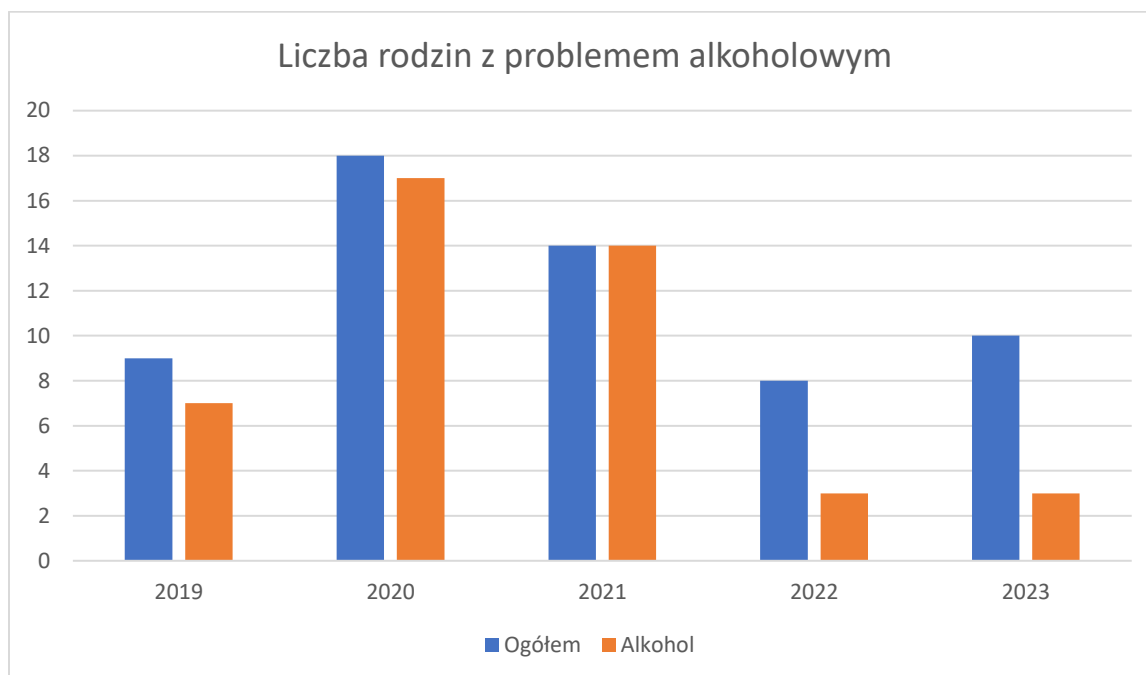
Przemoc a nadużywanie alkoholu

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie wynika, że w większości rodzin dotkniętych przemocą występuje problem alkoholowy. Należy jednak zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy, nie ma charakteru przyczynowo- skutkowego, można jedynie mówić o ich współwystępowaniu. Przemoc fizyczna to zachowanie wyuczone, a nie wynik nadużywania substancji psychoaktywnej. Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy, jest pod wpływem środków

odurzających (alkoholu i narkotyków). Wielu sprawców przemocy domowej krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnego zachowania, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowania innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Trzeba jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Dość istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się nieznanych dotąd problemów (pandemia, wojna za wschodnią granicą) może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowania związanego z przemocą.

Poniższy wykres prezentuje liczbę rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w latach 2019-202 w porównaniu do liczby rodzin z problemem alkoholowym.

Wykres 4. Liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy w odniesieniu do liczby rodzin objętych procedurą w latach 2019-2023

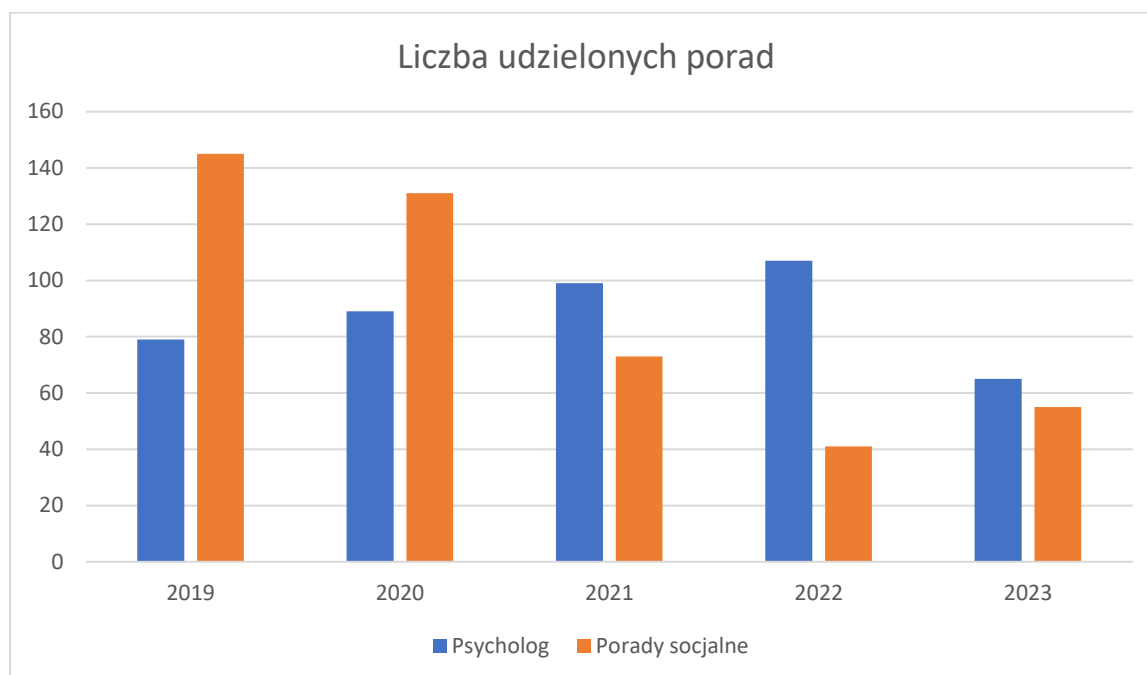

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie

Osoby dotknięte przemocą domową mają możliwość korzystania z pomocy pracowników socjalnych, którzy zawsze służą wsparciem i dążą do poprawy sytuacji życiowej i bytowej osób ubiegających się o pomoc i wsparcie. Dodatkowo osoby dotknięte zjawiskiem przemocy domowej mogą korzystać z pomocy i wsparcia wyspecjalizowanego psychologa świadczącego porady i wsparcie psychologiczne na terenie gminy Ćmielów.

Poniżej zamieszczony wykres wskazuje dane dotyczące udzielonych porad socjalnych oraz psychologicznych dla osób dotkniętych przemocą domową. Warto nadmienić, że praca ta prowadzona jest nie tylko z ofiarami, ale także ze sprawcami przemocy domowej oraz świadkami przemocy.

Wykres 5. Liczba rodzin objętych poradnictwem psychologicznym i socjalnym Ośrodka Pomocy Społecznej w grupie rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w latach 2019-2023

Źródło: opracowanie własne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie

IV. INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA TERENIE GMINY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Do podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej należą:

Ośrodek Pomocy Społecznej - zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej - pracownicy socjalni diagnozują sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą domową, udzielają kompleksowych informacji, organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, koordynują prace w grupach diagnostyczno-pomocowych, realizują procedurę „Niebieska Karta”, uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego. Wśród wykwalifikowanych pracowników socjalnych jest również asystent rodziny, który pracuje na rzecz wspierania rodzin dysfunkcyjnych z uwagi na małoletnich. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia również poradnictwo specjalistyczne - psychologiczne dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – współdziała na zasadach współpracy na szczeblu powiatowym.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, ma możliwość wzywania sprawców przemocy domowej na rozmowę interwencyjną oraz podejmowania działań zmierzających do zawiadomienia prokuratury o popełnieniu przestępstwa, przedstawiciel GKRPA uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

Placówki leczenia odwykowego, realizują zadania w ramach współpracy na szczeblu powiatowym.

Komenda Policji - przyjmuje zgłoszenia od ofiar i świadków o stosowaniu przemocy domowej oraz podejmuje interwencje w tych sprawach, a także realizuje procedurę „Niebieska Karta”, funkcjonariusze uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Ponadto, Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r. (Dz.U. 2020 poz.2105) daje policji nowe narzędzie w postaci wydawania wobec sprawców przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Wydany nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz zbliżania się obowiązują przez okres 14 dni.

Prokuratura Rejonowa - prowadzi postępowania przygotowawcze i wyjaśniające w sprawach dotyczących przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy domowej – współpraca na szczeblu powiatowym.

Sąd Rejonowy - orzeka w sprawach karnych i rodzinnych, mając m.in. możliwość stosowania kar wobec sprawców przemocy oraz przymusu poddawania się terapii dla sprawców przemocy; kurator uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej – kompleksowo realizuje procedurę „Niebieska Karta”, dokonuje diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy, organizuje kampanie społeczne z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Placówka służby zdrowia – ośrodek zdrowia (lekarze, zwłaszcza pierwszego kontaktu, pielęgniarki) - w razie rozpoznania symptomów świadczących o stosowaniu przemocy mają uprawnienia do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”. Przedstawiciel służby zdrowia lekarz rodzinny uczestniczy w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Lekarz POZ jest zobowiązany do wystawienia bezpłatnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010r.).

Gminne placówki oświatowe – przedszkola, szkoły – pedagodzy mają bezpośredni kontakt z dziećmi i młodzieżą, są uprawnione do sporządzenia formularza „Niebieska Karta”, przedstawiciele uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych. Pedagodzy i psycholodzy w ramach swych kompetencji obejmują dzieci i młodzież ze zdiagnozowanym problemem przemocy, wsparciem na terenie szkoły.

Organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie na Rzecz Osób Bezrobotnych - podejmuje działania profilaktyczne – przedstawiciel Stowarzyszenia jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

V. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program jest dokumentem opracowanym na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowania osób stosujących przemoc; edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Przemoc domowa należy rozpatrywać z wielu perspektyw, w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy domowej wymaga wieloaspektowego, systemowego podejścia, z

zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy domowej.

W Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

- **profilaktyka i edukacja:** obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową,
- **ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową:** obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą domową (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób z niepełnosprawnością lub osób niesamodzielnych),
- **oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową:** obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się pracą z tymi osobami,
- **podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:** obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VI. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ćmielów na lata 2024-2030 będą mieszkańcy gminy, w tym:

- osoby i rodziny zagrożone przemocą domową,
- dzieci i młodzież,
- osoby doznające przemocy domowej,
- świadkowie przemocy domowej,
- osoby stosujące przemoc domową,
- służby, w tym instytucje i organizacje pozarządowe, zajmujące się problematyką przemocy domowej.

VII. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI, REZULTATY I WSKAŹNIKI

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ćmielów na lata 2024-2030 jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udzielenie pomocy osobom jej doznającym oraz oddziaływanie na osoby ją stosujące. Osiągnięcie tak sformułowanego celu wymaga wdrożenia wyznaczonych celów szczegółowych i zadań. Zostały one ujęte w przedstawionym poniżej w formie zestawień tabelarycznych harmonogramie, w którym uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, czas ich wdrożenia oraz wskaźniki monitoringowe.

Obszar 1: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Kierunki działań:

- Poszerzenie wiedzy mieszkańców gminy, w tym służb na temat zjawiska przemocy domowej
- Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej
- Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych

Zadania	Realizatorzy/Partnerzy
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej w gminie wskaźniki monitoringowe: liczba przeprowadzonych diagnoz	Samorząd gminy, w tym: Urząd Miejski, GKRPA, OPS, ZI, placówki oświatowe, Policja
2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych poświęconych problemowi przemocy domowej wskaźniki monitoringowe: liczba kampanii społecznych	Samorząd gminy, w tym: Urząd Miasta i Gminy Ćmielów, GKRPA, OPS, ZI, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe
3. Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych z zakresu agresji i przemocy wskaźniki monitoringowe: liczba dzieci objętych działaniami	Samorząd gminy, w tym: Urząd Miasta i Gminy Ćmielów, placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, GKRPA, OPS, ZI

profilaktycznymi z zakresu agresji i przemocy	
---	--

Obszar 2.: Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Cel: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Kierunki działań:

- Rozwój infrastruktury służącej udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz wypracowanie zasad współpracy pomiędzy podmiotami wchodzącymi w jej skład
- Upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej
- Udzielenie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej
- Monitorowanie działań pomocowych

Zadania	Realizatorzy/partnerzy
1. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego wskaźniki monitoringowe: liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego liczba funkcjonujących Grup Diagnostyczno-Pomocowych liczba spotkań Grup Diagnostyczno-Pomocowych	Samorząd gminny, w tym: Urząd Miasta i Gminy Ćmielów, OPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, przedstawiciele podmiotów leczniczych, Policja, Kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe
2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej wskaźniki monitoringowe: liczba opracowanych materiałów edukacyjnych	Samorząd gminny, w tym: Urząd Miasta i Gminy Ćmielów, OPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, przedstawiciele podmiotów leczniczych, Policja, organizacje pozarządowe

3. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej dostępu do pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych wskaźniki monitoringowe: liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego, rodzinnego liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, grupach samopomocowych	Samorząd gminny, w tym: przedstawiciele OPS, ZI, GKRPA, Grupy Diagnostyczno-Pomocowej, przedstawiciele podmiotów leczniczych, Policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe
4.. Realizacja procedury „Niebieska Karta” wskaźniki monitoringowe: liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieska Karta” liczba rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta-A”, „Niebieska Karta-C”	Samorząd gminny, w tym: przedstawiciele OPS, ZI, GKRPA, Grupy Diagnostyczno-Pomocowej, przedstawiciele podmiotów leczniczych, Policja
5. Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej, w tym na rzecz reintegracji rodzin wskaźniki monitoringowe: liczba programów terapeutycznych (liczba osób w nich uczestniczących i liczba osób, które je ukończyły) liczba osób, które uczestniczyły w	Samorząd gminny, w tym: samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe

indywidualnej terapii psychologicznej	
6. W razie potrzeby podejmowanie współpracy w celu zapewnienia osobom doznającym przemocy domowej pomocy w ośrodkach wsparcia oraz w ośrodkach interwencji kryzysowej wskaźniki monitoringowe: liczba gminnych ośrodków wsparcia liczba osób, które skorzystały z pomocy w ośrodkach wsparcia i ośrodkach interwencji kryzysowej	Samorząd gminny, w tym: samorząd powiatowy, Urząd Miasta i Gminy, ośrodki wsparcia
7. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności lokalnych telefonów zaufania, informacyjnych dla osób doznających przemocy domowej wskaźniki monitoringowe: liczba lokalnych linii telefonicznych dla osób doznających przemocy domowej liczba przeprowadzonych rozmów i interwencji	samorząd gminy, organizacje pozarządowe
8. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową wskaźniki monitoringowe: liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową	Samorząd gminy, przedstawiciele OPS, przedstawiciele pomiotów leczniczych i Policji
9. Monitoring pomocy udzielanej rodzinom z problemem przemocy wskaźniki monitoringowe: liczba zakończonych procedur „Niebieska Karta” z uwagi na ustanie przemocy domowej oraz na brak zasadności	Samorząd gminy, w tym Urząd Miasta i Gminy, GKRPA, OPS, ZI

podejmowania działań liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej w tym osób, u których przemoc domowa ustala	
--	--

Obszar 3.: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową

Kierunki działań:

- Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową oraz wypracowanie, wdrażanie i doskonalenie zasad współpracy pomiędzy podmiotami je realizującymi
- Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej
- Zwiększenie udziału osób stosujących przemoc domową w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych
- realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych oddziaływaniami korekcyjno-edukacyjnymi lub psychologiczno-terapeutycznymi

Zadania	realizatorzy/partnerzy
1. Rozpowszechnianie w gminie informatorów zawierających bazy teleadresowe podmiotów realizujących działania adresowane do osób stosujących przemoc domową wskaźniki monitoringowe: liczba udostępnionych informatorów/ulotek na terenie gminy	Samorząd gminy, Urząd Miasta i Gminy, ZI
2. Oddziaływanie wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieska Karta” wskaźniki monitoringowe:	Samorząd gminy, w tym przedstawiciele OPS, ZI i grup diagnostyczno-pomocowych, GKRPA, placówek oświatowych, podmiotów leczniczych i Policji

liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieska Karta” liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D” liczba wszczętych i zakończonych poprzez sporządzenie aktu oskarżenia lub umorzenie postępowania liczba umorzenia procedur z uwagi na brak zasadności postępowania	
3. Współdziałanie oraz wymiana informacji z Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowania osób stosujących przemoc domową wskaźniki monitoringowe: liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez pracowników socjalnych	Samorząd gminy, w tym OPS, Policja, kuratorska służba sądowa
4. Motywowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wskaźniki monitoringowe: liczba osób, które zmotywowano do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	Samorząd gminy, w tym GKRPA, przedstawiciele ZI i grup diagnostyczno-pomocowych
5. motywowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych oraz udział w monitorowaniu i badaniu skuteczności tych programów wskaźniki monitoringowe: liczba osób, które zmotywowano do udziału w programach oddziaływań psychologiczno-terapeutycznych	Samorząd gminy, w tym GKRPA, OPS, ZI i grupy diagnostyczno-pomocowe, PCPR

liczba osób, które po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego powróciły do zachowania polegającego na stosowaniu przemocy	
---	--

Obszar 4.: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Cel: Podniesienie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Kierunek działań:

- **Podnoszenie i wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej**

Zadania	realizatorzy/partnerzy
1. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej wskaźniki monitoringowe: liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Samorząd gminy, samorząd powiatowy, samorząd wojewódzki
2. Zapewnienie osobom pracującym bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową wsparcia w formie m.in. superwizji, doradztwa, grup wsparcia wskaźniki monitoringowe: liczba osób uczestniczących w różnych formach poradnictwa i wsparcia	Samorząd gminy, samorząd powiatowy, samorząd wojewódzki, organizacje pozarządowe

psychologicznego	
liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych	
liczba osób uczestniczących w spotkaniach	

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że realizacja zadań wyznaczonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Ćmielów na lata 2024-2030 przyczyni się do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy poprzez:

- zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- podniesienie świadomości i poziomu wiedzy mechanizmów i skutków,
- zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, w tym zwiększenie ich udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, psychologiczno-terapeutycznych lub/i wspierających,³
- podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych przemocą i doznających przemocy oraz osób ją stosujących,
- podniesienie jakości usług i lepszą dostępność pomocy świadczonej osobom i rodzinom zagrożonym przemocą lub jej doznającym.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków własnych pochodzących z budżetu Miasta i Gminy Ćmielów.

X. MONITORING I EWALUACJA

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Ćmielów na lata 2024-2030 będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Ćmielowie. Sformułowane w Programie zadania będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów.

Monitoring Programu polegający na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, będzie prowadzony corocznie. Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych zadań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią po zakończeniu realizacji Programu przeprowadzenie ewaluacji, czyli ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia zadań – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Do oceny wdrożenia sformułowanych w Programie zadań zostaną wykorzystane wyznaczone w dokumencie wskaźniki monitoringowe.

W terminie do 31 marca każdego roku Koordynator realizacji Programu przedstawi Radzie Miejskiej sprawozdanie z jego realizacji. Sprawozdanie zostanie sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Programu.

XI. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.

Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart - A” w latach 2019-2023.....14

Wykres 2.

Liczba osób doznających przemocy w latach 2019-2023.....15

Wykres 3.

Liczba osób stosujących przemoc w latach 2019-2023.....16

Wykres 4.

Liczba, w których występuje problem alkoholowy w odniesieniu do liczby rodzin objętych procedurą w latach 2019-2023.....18

Wykres 5.

Liczba rodzin objętych poradnictwem psychologicznym i socjalnym Ośrodka Pomocy Społecznej w grupie rodzin objętych procedurą „Niebieska Karta” w latach 2019-2023.....19